

IVANA HAVRANOVÁ

S brůčkou
na *prste*

MARENČIN PT

S OBRŮČKOU NA PRSTE

Ivana Havranová

S obrůčkou na prste

MARENČIN PT

© Ivana Havranová, 2023

© Marečín PT, spol. s r. o., 2023

Jelenia 6, 811 05 Bratislava, Slovakia

www.marecin.sk marecin@marecin.sk

Cover & layout © Marečín Media, s. r. o.

1013. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-569-1155-6 (viaz.)

ISBN 978-80-569-1156-3 (ePDF)

ISBN 978-80-569-1157-0 (ePub)

Lístie javorov novembrovo krvácalo, jeho karmínová sa miešala so slnečnou topol'ov. Zem sa ukrývala pod jeseňou utkanými kobercami, ich vôňu a farby mohli závidieť všetky tkáčky v dedinských domoch. Z neba sa sem-tam spustil závoj zarosenej hmly, svadobný však nebol. Cestami miest sa šuchtalo množstvo áut, dopravné značky obmedzovali ich rýchlosť a rozčuľovali vodičov. Vo vnútri vyhrávali melódie najrôznejšie, podľa nich sa dalo spoznať náтуру jazdcov s volantmi v rukách. A na mnohých ich prstoch sa leskli zlaté či strieborné svadobné prstene. Nemysleli však na svoje domovy. Hlavami sa kĺzali myšlienky na prácu, starosti, hudba s nimi na malú chvíľu zatočila, no nezostala. Vodiči sa vrátili do reality. Súmrak sa spúšťal do krajiny, povedľa niektorých ciest blikali sviečky hrobov, umretí mávali živým. Unikali rýchlosťou štyroch kolies. Margita Bel..., Svetla..., Vla... Nikto neprečítal celé mená. Zmizli, znovu sa usadili na nevelkých náhrobných kameňoch. Vyťahovali však z okoloidúcich duší a sŕdc smútok, nostalgii. Sviatok mŕtvych vždy plakával spomienkami.

Sedela sama za stolom svojej dievčenskej izby a premýšľala. Už ani nevedela, koľko rokov sa tešila na vlast-

nú svadbu a seba si ako všetky dievčatká od malého malička predstavovala v dlhých bielych šatách, utkaných z tenučkej priadze. Priam až pavúcej! Ani vlasy už nestrihala hádam aj päť rokov! Veď čo ak by náhodou prišiel Gabe do cesty nejaký celoživotný a na obzore by sa objavila svadba? Zdávalo sa jej o nádhernom dni plnom malých modrých kvetín pršiacich z neba a tešila sa naň viac ako voľakedy na prvú dovolenku pri mori. S týmto dňom spájala každého milého, a vlastne každého chalana, ktorého stretla a zopár ráz sa bozkávali, obchytávali, posedávali na lavičke, vraveli si silné slová o lúbení. Také tie, čo mali platiť naveky. Gaba, dvadsaťpäťročná mladá zdravotná sestra však na deň D stále čakala a chytala ju triaška zo strachu, či vôbec príde. Nie, že by nemala frajerov, to nie. Vlasy takmer po pás, bez farbenia černejšie od tmy v uholnej bani, oči modrejšie od nevädzí vedľa zaprášenej cesty do Kremnice, a nohy... No tie teda až takmer pod zem. Dost' na tom, Gaba svojou krásou zdobila svet a ľudia vôkol nej to veľmi dobre vedeli. Strácala však istotu, že sa nájde ten pravý a sen o jedinečnej svadbe sa rozplynie v jesennej hmle. Lebo veď to aj ľudia vraveli. Pekné sa vydávajú posledné. Chlapi sa ich boja.

Večer na dievča čakala nočná služba, konečne sa pohla zo stoličky. Nesprchovala sa. Zo všetkého najviac neznášala vlhké telo večer. Ráno je na sprchu vhodnejšie, vravela si vždy. Potom, keď dokončila ranné, dennodenné čistenie tiel niekoľkých starcov a starien,

ležiacich na lôžkach dlhšie ako v ich životoch trvalo šťastie. Zo skrine vybrala čierne bavlnené tričko s rolákom, narovnala rukávy, nikdy ich nedokázala zložiť tak, aby vyzerali ako práve vyžehlené. November nemal rád ľudí. Šľahal ich tváre ostrým vetriskom, chvíle po noci zasypával inovaťou, tlačiacou sa do poltopánok všetkých žien, mužov, utekajúcich chodníkmi do práce. Siahla na čierne texasky, pozrela na ne, dvakrát vyrovnané tiež neboli. Gabinou slabou stránkou po celý život boli jej vlastné skrine. Tie plné políc a handier, drahých i sekáčových. Potom, keď sa už ocitli z obchodu u mladej ženy doma, nemala protekciu niktorá. Drahšia či lacná. Halabala poskladané skončili jedna vedľa druhej, utlačené, bez priestoru, ktorý by im prináležal. Natiahla sa teda do úzkych nohavíc, obočie jemne prešla čiernou ceruzkou, odmietala hrubé poloblúky vytvorené rukou kozmetičky. Pri odličovaní pred spaním zotrela vždy aj svoje dielo a tvár stratila vyzývavý výraz. Hoci vlasy príroda vyfarbila požehnané, obočiu akoby sa neušlo. Ešte topánky, prešívajú bundu farby zrelého červeného vína a konečne zaplesla dvere, zamkla na dvakrát. Vybehla zo starej brány sídliskového domu a celá rada, že aspoň nebo nesprchuje ulice, pobrala sa na zastávku autobusu. O takomto čase už na nej postávali iba mladí. Niektorí podpítí, iní od podpitých poriadne na dištanc. Nikto nikdy nevedel, kedy alkohol v hlave zurvalca zaútočí na čakajúcich. Ľudia zdíveli, niektorí sa dokonca zbláz-

nili a všetky svoje komplexy zo životných neúspechov a hnusov, čo sa na nich v živote lepili, si vybíjali na neznámych. Niekoho zmlátili, iného zavraždili... Choré hlavy sa hnali nočným mestom, aby sa zbavili pocitu vlastnej ničoty.

Gaba sa vždy držala pri niekom. Silnej žene, chalanoch, čo prišli na zastávku dvaja, traja a ich tváre sa jej videli inteligentné, neagresívne. Kúsok od nej sa kmásal chalan s prostitútkou. Nie, že by ju pozнала, oslovoval ju však tak a chytal tenké telo za všetky miesta, normálne ukryté pred svetom. Pozri! Ani nemám podprdu! Chyť si poriadne! Čo sa okúňaš, vykrikovala na chalana, potom ho chvíľu bozkávala, vzápätí sa však rozbehla, rozrážala vzduch tmavej ulice a potácajúci sa za ňou na celé mesto kričal, že si ju nájde a odreže babe obe uši. Gaba sa schúlila do seba. Konečne prichádzal autobus. Vždy večer si sadla za vodiča, iba tam mala pocit istoty. Už ani nevedela, koľko stretla po večeroch v emhádé feťákov. Driemali, rovno spali, alebo vykrikovali všetky oplzlosti, čo poznali a vrhali sa na cestujúcich. Do nemocnice nemala ďaleko. Päť zastávok a vystupovala. Opatrne, aby sa nešmykla na vlhkom železe schodíkov a neprišla o celú nohu. Zapla si bundu, popravila šál a počkala, kým sa autobus pohne, aby mohla prebehnúť cez cestu. V ten večer sa do práce netešila. Pochmúrne počasie pripravilo Gabrielu o dobrú náladu, takže nemyslela na nijakú príjemnú chvíľu, ktorá by ju mohla v špitáli

postretnúť. Avšak... Niekedy boli aj také. S kolegynami, s doktormi, s niektorými pacientmi. Iba včera prepustili chlapíka, čo všetkým sestričkám rozdávala malé švajčiarske čokolády, vraj ku kávičke. No zobrali všetky, čokoláda predsa nie je nijaký úplatok a ku káve sa naozaj zide. Osvieži človeka viac ako prechádzka mestom. Niektoré sestričky už s darčekom počítali. Keď pána Michala prepustili z nemocnice, jazva po operácii pruhu sa zahojila, na chodbe zostalo smutno a neláskavo. Všetkých rozveseľoval. Mal toľko príbehov zo svojich potuliek svetom, že mohol písať knihy.

Máš sa? počula z boku hlas Elišky.

No veď ako. Všetci sa máme rovnako nahovno, nie? odvetila a Eliška, nevysoká sestra s jemne krivajúcou pravou nohou, sa zasmiala. Máš nočnú? Ja práve odchádzam, povedala a zmizla vo výťahu. Desať poschodí špitála ubehlo ako nič, a keď sa otvorilo dvojité železných dverí skrine na pohodlné presúvanie ľudí, stratila sa na ulici. Gaba prešla zopár metrov, aby sa preobliekla v izbe pre sestry. Na takmer nahé telo natiahla bielu blúzu z plátna, zásteru rovnakej farby a znovu, už vari po stý raz, sa čudovala, kto všetky tie handry pre sestry dokáže tak dokonale vyžehliť a dokonca naškrobiť. Ešte sa ani poriadne nepozapínala, na stene vedľa stola sa ozval zvonček z izby 110. Nevedela, akú pacientku v posteli nájde, nuž sa ponáhľala. V tomto špitáli môže ísť kedykoľvek o život.

Žena z postele pri balkóne mala zložené nohy, opierali sa o zem, hadička strčená v hrdle sa nebezpečne kolísala vo vzduchoprázdne.

Pani chce ísť domov, oznamovala spoluležiaca celá vystrašená: Preto som zvonila, sestrička! Aha! Všetko zo seba strháva!

Gaba sa pohla k výtržníčke, pozrela na jej chorobopis a pacientke sa snažila vysvetliť, že domov ísť nemôže.

A prečo? Mám kopec roboty. A tu len vylihujem, počula priškrtenú odpoveď, nádor v hrtane rozleptával hlasivky, celkom nanovo modeloval hlas.

Liečite sa, pani Svozilová. Ste chorá! To predsa viete, nie?

Neviem a ani vedieť nechcem, odvetila tichšie, rozprávanie bolelo.

Lahnite si, prinesiem vám niečo na spanie, vravela Gaba a vyložila žene nohy na posteľ. Koža sa lúpala ani mandarínka v rukách dieťaťa, jemne zapáchala diagnózou, liekmi. No i nečastým sprchovaním, kúpaním. Útľe telo sestra starostlivo zakryla tenkým paplónom a vyšla z izby. Vrátila sa však rýchlo. Pani Svozilová dostala do zadnej časti injekciu plnú spánku a ticha, vzdorovito sa otočila na druhú stranu k balkónu, izba jej zmizla z dohľadu a čakala, kedy sa to stane. Gaba potrebovala kávu. Silnú, tureckú... Neznášala slivkovú vodu z kávovarov. Chuť pražených čiernych zŕn mala, to hej, no žiadna sila! Slabá ani chlap po operácii, no prosto nanič. Škoda si zababrať žalúdok!

Smiem? počula za chrptom mužský hlas. Otočila sa a vo dverách sa o ich zárubne opieral zdatný mladý muž v uniforme zdravotníka.

Čo potrebujete? zaútočila nevrlo. Ešte v práci nebola ani hodinu a už tu mala cirkus ako na železničnej stanici.

Prepáčte, leží tu moja mama. Môžem ju navštíviť? odvetil ani žiak v prvej bē.

Keby ste neboli zdravotník, tak veru nie. Pacienti sa pripravujú na spanie. No utekajte, ale aby ste sa tam nezabudli! Nesmie vás vidieť ani jeden doktor. Pekne by som si to vypila!

Ďakujem. Inak... Volám sa Ondrej Janec, doplnil informáciu a ponáhlal sa do izby, ktorá dočasne ubytovala mamu Janecovú.

Gaba sa viac nestarala. Snažila sa čo najrýchlejšie vypiť kávu, nikdy nevedela, kam a kedy ju zavola postelový zvonček. Ležiaci ho využívali najmä večer. S tmou sa do izieb vkrádal aj strach, neistota, popred oblok prebiehali tiene tej s kosou... Ležali predsa v špitáli, zdravý nebol nik! Keď umývala porcelánovú šálku, aby ju pripravila na ďalšiu neskoršiu dávku životobudiča, vošiel do sesterne ten istý muž. Biele tričko obopínalo vypracované svaly, okrem toho, že prenášal pacientov zo stolov na posteľe, navštevoval aj posilňovňu.

Už spí. Nebudem ju budiť, idem teda. Tiež mám službu. Do rána, vrazil oveľa dôvernejšie ako prvý raz.

Tak ju majte príjemnú!

Ak môžem, ešte sa ráno zastavím. Vy kedy končíte, krásna slečna?

Krásna slečna? Som sestrička, pane. A končím o siedmej.

Dovtedy to stihnem, začula už z chodby a ozval sa aj dodatok: A ďakujem!

Za málo, zašomrala tak potichu, že by nepočul ani strojček na načúvanie. Zobrala zo stola chorobopisy, starostlivo nazrela do každého z nich, aby pripravila na ráno pre ďalšiu zmenu lieky a všetko, čo pacientom treba podať. Práca nenáročná, človek sa z nej neunaví, no nesmie sa pomýliť. Aj preto všetko kontrolovala druhý a tretí raz.

Ako to ide? počula hlas lekára, toho, čo mal spolu s ňou nočnú službu. Lekárska izba bola hneď vedľa a ak sa nič nedialo, doktori zväčša spali.

Pani Svozilová chcela odísť domov. Dobrý večer, pán doktor, usmiala sa. Mala ho rada. Mladý, príjemný, nijaké dvojzmyselné reči, príkazy... Niektorí doktori sa vôbec nesprávali nafúkane. Normálni chalani, čo kradnú ľudí z náručia smrtky!

Mali ste ju pustiť, sestra! Nech si ide! A pešo! hlas mal vážny, priam akoby urobila chybu.

V poriadku, pán doktor, ráno určite pôjde, ukázala biele zuby, a kto sa lepšie pozrel, zazrel aj kúsok strieborného, korunka šestky vľavo hore. Na chodbe sa roztvorilo dvoje lietajúcich dverí, objavila sa mo-

bilná posteľ a ľudia v bielych pláštoch. Ponáhľala sa im oproti.

Hospitalizácia. Tu je dokumentácia, už ideme zdola, z ambulancie, podával Gabike jeden z nich kôpku popísaných papierov, pozdravili a už ich nebolo. Gaba odtlačila posteľ na koniec chodby, vošla do celkom posledných dverí izby, plnú s nešťastnou obeťou odsunula na kraj, prázdnu posteľ vyviezla von, jej miesto zaplnila pacientka z ošetrovne pohotovosti. Procedúra skončila. Žena, opatrená službukonajúcimi lekármi mohla pokojne zaspáť. Dostala všetko, čo potrebovala. Aj lieky na pokojný spánok. Sestra listovala v záznamoch, kuchárka pani Demáčková, čo v školskej družine pripravovala deťom najlepšie parené buchty na svete, dostala silný žľčníkový záchvat a ráno ju čakala operácia. Mladá Gaba nemala rada nočné príjmy. Väčšinou šlo o úrazy a s nimi sa spájalo množstvo krvi. Niekedy sa zo služby vrátila domov pofŕkaná až po lakte. A bolo jedno, že prežila nejaký čas pod nemocničnou sprchou. Krv sa dostala aj tam, kde vôbec nemala byť. Na koleno pod sukňu, pod vlasy vzadu na krk... Ticho odkračala do pracovne sestier a otvorila knihu. Nazdala sa, že prečíta zopár strán a ľahne si trochu odpočinúť. Nie vždy sa dalo. Z izieb pacientov prichádzali stony, vzdychy, hoc aj bola profesionálka, ľudské utrpenie Gabu vždy vyrušovalo. Snažila sa ponoriť do knihy, no nedalo sa. Vyžula topánky a natiahla sa na nepohodlný gauč. Práve